

100 Fanny de Sivers

26.10.1920–22.06.2011

Usun, et ka mõtted ja mälestused rikastavad reliikviate valdkonda. Vaadata mõnda pilti, mida lahkunud sõber armastas, või kuulda muusikapala, millest ta rõõmu tundis, ka need momendid annavad meile osa tema kohalolekust. Pariisis ringi uites võib näiteks seistada korra Henri IV-lütseumi ees ja tuletada meelde, et selle tänava all oli maetud linna kaitsepühak Geneviève, kelle keha põletati Revolutsiooni ajal teiselpool Seine'i jõge. Ja Montmartre'i küngal, väikeses vanas Peetruse kirikus 12.sajandist, mis asub paarkümmend meetrit Sacré-Cœur'ist, palvetas sageli Loyola Ignatius. Seal on ka tunda tuhandete palverändurite voolu, kes tulid sinna austust avaldama esimesele Pariisi piiskopile püha Denis'le, kelle pea raiuti maha just seal, selle künga otsas.

Fanny de Sivers

100 Fanny de Sivers

26.10.1920–22.06.2011

Pedagoog ja kirjanik Jean Onimus on pühendanud terve raamatu “reisidele” imede maale – puude, mägede valguse valdkonda – kuhu tänapäeva inimene enam ei pääse, kuna tema “lame positivism” on täis tühiseid asju ja mõttetu id kõnesid, mis takistavad teda unistamast.

Tal puudub võime selleks, mida prantsuse keeles nimetatakse *émerveillement*. Jälle sõna, mida ei oska õieti tõlkida. Selle keskse osa moodustab *merveille* “ime” (“imeasi”, võrreldes terminiga *miracle* “ime, ime-sündmus”). See võiks olla “imeimetlemine”, vaimustus ja hardumus kõige kauni ees. “Ime-imetlemiseks” on kõigepealt vaja ära tunda ime igas ilusas esemes. Aga seda pole kahjuks paljudele meist üldse mitte õpetatud. Minu meelest on siin kirjasõnal suur ülesanne.

Fanny de Sivers

100 Fanny de Sivers

26.10.1920–22.06.2011

Aga kas ma oskan õieti kokku panna mälestused maast ja taevast, liivast ja veest, nii et mu kujutlus võiks neil tantsida, et igast sammust tärkaks uus värske elamus, rõõmus seiklus, mis rikastaks mälu piltide kogu? Et mu *imaginaire* laieneks...

Imaginaire? Miks ma äkki mõtlen prantsuse keeles? Vist sellepärast, et ma ei leia sõnale ühtegi sobivat eesti vastet. Sõnastikus seisab *image* „pilt“ ja *imaginable* „kujutletav“, kuid *imaginaire* on tavaliselt ainult adjektiiv „kujutletav, näiline, ebatõeline“. Sellest 15. sajandi terminist on aga sündinud nimisõna, mis hõlmab kõike, mida *imagination* „fantaasia“ suudab luua, ja see looming ei ole sugugi „näiline, ebatõeline“, vaid moodustab reaalse pinna maailma lahtimõistatamiseks.

Ka reisinauding kuulub kujutluse valdkonda. Olulist osa mängib siis just *imaginaire*. Sest mida tähendaks reisimine, kui nähtut ja läbielatut ei valgusta kujutlus? Ainult kihutamist ühest kohast teise, *déplacement* „paigast nihutamist, mujale asetamist“.

Fanny de Sivers

100 Fanny de Sivers

26.10.1920–22.06.2011

Kõik materiaalne võib puruneda. Lõhutud kivist tulevad killud, mis toovad vahel tuulest, vihmast ja tolmust tuhmunud pealispinna alt välja imeliselt värskeid värve. Ka see osake õhku lastud Pärnu Nikolai kirikust, mis ootas mind pool sajandit kõnnitee unaruses, näitab veel sätendavaid räniteri. Mineraalidel ja metallidel on ka oma muusika. Marguerite Yourcenar jutustab, kuidas tema kohmetunud käte vahelt kukkunud malahiit purunes “kauni heliga”.

Fanny de Sivers

100 Fanny de Sivers

26.10.1920–22.06.2011

Kihutamine võib vahel ergutada fantaasiat, aga tähtis on siiski osata mõnikord seisma jääda. Isegi Paul Morand, kellest öeldakse, et ta suutis joosta kiiremini kui tema enda vari, märkas, et kuskil on olemas kiirusepiir, mida ei tohi ületada, kui ei taha, et elupildid mööda vuhisevad nagu maastik kiirrongi akna taga. Paul Morand, kes küll arvab, et ruttamine joovastab, võtab alati aega lonkimiseks. Ta kuulatab kajakakisa New Yorgi sadamas, laseb pilgul rännata pilvelõhkujail, mis sarnanevad asteekide kuu- ja päikesepüramiididega, astub sisse Cunard Building'i eeskotta selle mosaiike imetlema, kõnnib üle sildadest, jalutab Manhattani vanadel tänavatel, mis “käänulised nagu eurooplase aju”, meenutab nende ajalugu, märgib huvitavate ehituste aadresse, paneb tähele, et Waldorf Astoria liftidel on “ühist postitõldadega”, maitseb California puuvilja ja “krõbistab Viini küpsiseid”.

Fanny de Sivers